

บทที่ 3

สภาพทั่วไปของจังหวัดลพบุรี

3.1 สภาพทั่วไปของภาคกลาง

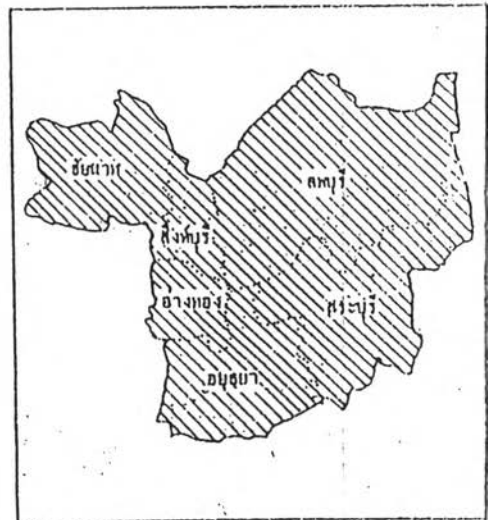
3.1.1 สภาพทางภูมิศาสตร์ ภาคกลางตั้งอยู่บริเวณที่ราบลุ่มแม่น้ำเจ้าพระยา ระหว่างเส้นรุ้งที่ $14^{\circ}22'$ - $15^{\circ}5'$ เหนือ และเส้นแวงที่ $99^{\circ}45'$ - $101^{\circ}25'$ ตะวันตก มีพื้นที่เป็นอันดับสองรองจากภาคกรุงเทพมหานครและปริมณฑล มีพื้นที่รวมทั้งสิ้น 16,593.48 ตารางกิโลเมตร คิดเป็นร้อยละ 3.23 ของพื้นที่ทั้งประเทศมีอาณาเขตติดต่อดังนี้

ทิศเหนือ	ติดต่อกับจังหวัดอุทัยธานี นครสวรรค์ และเพชรบูรณ์
ทิศตะวันออก	ติดต่อกับจังหวัดชัยภูมิ และนครราชสีมา
ทิศใต้	ติดต่อกับจังหวัดนครนายก ปทุมธานี นนทบุรี และนครปฐม
ทิศตะวันตก	ติดต่อกับจังหวัดอุทัยธานี และสุพรรณบุรี

3.1.2 ลักษณะภูมิประเทศ

พื้นที่ส่วนใหญ่ของภาคกลางจะมีลักษณะเป็นที่ราบลุ่ม ซึ่งเหมาะแก่การทำนา และเพาะปลูกพืชหลาย ๆ ชนิด พื้นที่ราบดังกล่าวจะมีอาณาเขตกว้างขวางลงมาจนจดอ่าวไทย มีพื้นที่ป่าไม้และภูเขาอยู่บ้างทางด้านตะวันออกของภาคในจังหวัดลพบุรีและสระบุรี และมีแม่น้ำที่สำคัญไหลผ่านได้แก่ แม่น้ำเจ้าพระยา แม่น้ำน้อย แม่น้ำลพบุรี แม่น้ำป่าสัก และแม่น้ำท่าจีน ถ้าพิจารณาตามลักษณะโครงสร้างทั่วไปแล้ว ภาคกลางสามารถพิจารณาได้เป็น 2 ลักษณะคือ

บริเวณที่ราบลุ่มกรุงเทพฯ หรือบริเวณดินดอนสามเหลี่ยมแม่น้ำเจ้าพระยา ซึ่งเริ่มตั้งแต่จังหวัดชัยนาทไปจนจดอ่าวไทย พื้นที่ราบภาคกลางนี้อยู่สูงจากระดับน้ำทะเลน้อยกว่า 20 เมตร บริเวณจังหวัดพระนครศรีอยุธยาอยู่สูง ประมาณ 4-5 เมตร จากระดับน้ำทะเล จังหวัด

แผนที่
แสดง
3.1
ที่ตั้งภาคกลาง

ชั้นภาพซึ่งอยู่ทางตอนบนสุดอยู่สูง 15-20 เมตร จากระดับน้ำทะเลมีแม่น้ำลำคลองไหลผ่านหลายสายและเมื่อถึงฤดูน้ำหลาก น้ำจะไหลบ่าริมฝั่งแม่น้ำลำคลองท่วมพื้นที่ราบลุ่มโดยทั่วไป แม่น้ำสายสำคัญที่ไหลผ่านได้แก่ แม่น้ำเจ้าพระยา มีต้นน้ำอยู่ในภาคเหนือ ไหลผ่านจังหวัดชัยนาท สิงห์บุรี อ่างทอง และพระนครศรีอยุธยา แล้วไหลลงสู่อ่าวไทยที่จังหวัดสมุทรปราการ แม่น้ำน้อย แยกจากแม่น้ำเจ้าพระยาฝั่งขวาที่อำเภอเมือง จังหวัด ชัยนาท ไหลผ่านจังหวัดสิงห์บุรี อ่างทอง พระนครศรีอยุธยา แล้วไหลลงสู่อ่าวไทยที่จังหวัดสมุทรปราการ แม่น้ำน้อย แยกจากแม่น้ำเจ้าพระยาฝั่งขวาที่อำเภอเมือง จังหวัด ชัยนาท ไหลผ่านจังหวัดสิงห์บุรี อ่างทอง พระนครศรีอยุธยา แล้วไหลลงสู่อ่าวไทยที่จังหวัดสมุทรปราการ แม่น้ำน้อย แยกจากแม่น้ำเจ้าพระยาฝั่งขวาที่อำเภอเมือง จังหวัด ชัยนาท ไหลผ่านจังหวัดสิงห์บุรี อ่างทอง พระนครศรีอยุธยา แล้วไหลลงสู่อ่าวไทยที่จังหวัดสมุทรปราการ แม่น้ำน้อย แยกจากแม่น้ำเจ้าพระยาฝั่งขวาที่อำเภอเมือง จังหวัด ชัยนาท ไหลผ่านจังหวัดสิงห์บุรี อ่างทอง พระนครศรีอยุธยา แล้วไหลลงสู่อ่าวไทยที่จังหวัดสมุทรปราการ แม่น้ำน้อย แยกจากแม่น้ำเจ้าพระยาฝั่งขวาที่อำเภอเมือง จังหวัด ชัยนาท ไหลผ่านจังหวัดสิงห์บุรี อ่างทอง พระนครศรีอยุธยา แล้วไหลลงสู่อ่าวไทยที่จังหวัดสมุทรปราการ

บริเวณขอบที่ราบลุ่ม ซึ่งประกอบไปด้วยสภาพภูมิประเทศที่มีลักษณะ เป็นพื้นที่ราบเรียบจนถึงพื้นที่ที่มีลาดเขาสูงบริเวณนี้ได้แก่พื้นที่บางส่วนของจังหวัดลพบุรี และสระบุรี สภาพพื้นที่ส่วนใหญ่จะมีลักษณะ เป็นพื้นที่ลูกคลื่น และค่อม ๆ ลาดลงไปสู่พื้นที่ราบลุ่ม บริเวณตะวันออกของจังหวัดลพบุรี โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเขตอำเภอโคกสำโรงและอำเภอชัยบาดาล จะเป็นพื้นที่ราบสลับกับเนินเขาเตี้ย และมีภูเขาหินปูนอยู่กระจัดกระจายทั่วพื้นที่

3.1.3 ภูมิอากาศ ภาคกลางจัดอยู่ในเขตเขตร้อน โดยทั่วไปแบ่งออกได้เป็น 3 ฤดู คือ ฤดูฝน ฤดูหนาว และฤดูร้อน ฤดูหนาวจะได้รับอิทธิพลของลมมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือ ในช่วงเดือนพฤศจิกายนถึงเดือนกุมภาพันธ์ ซึ่งจะพัดพาเอาความหนาวเย็นมาจากสาธารณรัฐประชาชนจีน ทำให้เกิดอากาศหนาวเย็นและแห้งแล้ง ในฤดูฝนจะได้รับอิทธิพลของลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้ ในช่วงเดือนพฤษภาคมถึงเดือนกันยายน ซึ่งจะพัดเอาความชื้นจากบริเวณเส้นศูนย์สูตร และแถบซีกโลกภาคใต้ในบริเวณมหาสมุทรอินเดีย และทวีปออสเตรเลีย ทำให้มีเมฆมากและฝนตกชุกโดยเฉลี่ยแล้วในปีหนึ่ง ๆ ภาคกลางมีฝนตกประมาณ 82 วัน ปริมาณน้ำฝนวัดได้ 1,099.8 มิลลิเมตร อุณหภูมิเฉลี่ยในภาคกลางของแต่ละจังหวัดไม่ค่อยแตกต่างกันมากนักอยู่ในช่วงระหว่าง 27.5-29.3 องศาเซลเซียส อุณหภูมิของภาคกลางเฉลี่ยในฤดูหนาวประมาณ 26.0-27.7 องศาเซลเซียส

และอุณหภูมิเฉลี่ยในฤดูร้อน ประมาณ 28.9-30.7 องศาเซลเซียส ความชื้นสัมพัทธ์เฉลี่ยของภาค
กลางอยู่ในช่วงระหว่างร้อยละ 69.0-73.7

3.1.4 การปกครอง ณ วันที่ 31 ธันวาคม พ.ศ. 2534 ภาคกลางแบ่งพื้นที่การ
ปกครองออกเป็น 6 จังหวัดประกอบด้วย จังหวัดชัยนาท พระนครศรีอยุธยา ลพบุรี สระบุรี
สิงห์บุรี และอ่างทอง จังหวัดลพบุรี เป็นจังหวัดที่มีพื้นที่มากที่สุดของภาคเท่ากับ 6,199.75
ตารางกิโลเมตร รองลงมาได้แก่ จังหวัดสระบุรี พระนครศรีอยุธยา ชัยนาท และอ่างทอง ตาม
ลำดับและจังหวัดที่มีพื้นที่น้อยที่สุดได้แก่ จังหวัดสิงห์บุรี เท่ากับ 822.48 ตารางกิโลเมตร และ
แบ่งการปกครองออกเป็น 2 ส่วนคือ การปกครองส่วนภูมิภาคประกอบด้วย 6 จังหวัด 53 อำเภอ
5 กิ่งอำเภอ 606 ตำบล และ 4,752 หมู่บ้าน และการปกครองส่วนท้องถิ่น แบ่งการปกครอง
ออกเป็น เทศบาลเมือง 8 แห่ง เทศบาลตำบล 7 แห่ง และสุขาภิบาล 65 แห่ง

จากข้อมูลในรายงานสำมะโนประชากรและเคหะ พ.ศ.2523 ของสำนักงาน
สถิติแห่งชาติ ภาคกลางมีประชากรรวมทั้งสิ้น 2,379,957 คน เป็นชาย 1,169,057 คน และ
หญิง 1,210,900 คน แต่อย่างไรก็ตาม จากสถิติของกรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทยใน
ปีพ.ศ.2534 ภาคกลางมีประชากรรวมทั้งสิ้น 2,854,306 คน คิดเป็นร้อยละ 5.08 ของประชากร
ทั้งประเทศ จังหวัดที่มีประชากรมากที่สุดคือ จังหวัดลพบุรี รองลงมาได้แก่ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
สระบุรี ชัยนาท และอ่างทอง และจังหวัดที่มีประชากรน้อยที่สุดได้แก่ จังหวัดสิงห์บุรี ภาคกลางมี
ความหนาแน่นของประชากรโดยเฉลี่ยเท่ากับ 164.94 คนต่อตารางกิโลเมตรบริเวณที่มีประชากร
ตั้งถิ่นฐานอยู่หนาแน่นนั้นจะอยู่บริเวณแถบตอนกลาง ตอนใต้และส่วนใหญ่ของแถบตะวันตกของภาค
เนื่องจากเป็นบริเวณที่ราบลุ่มแม่น้ำลำคลองไหลผ่านหลายสาย มีพื้นที่เหมาะสมต่อการเกษตรกรรม
และมีเส้นทางคมนาคมที่เชื่อมโยงติดต่อกันโดยสะดวก จังหวัดอ่างทองเป็นจังหวัดที่มีประชากร
หนาแน่นที่สุดประมาณ 365.10 คนต่อตารางกิโลเมตร รองลงมาได้แก่จังหวัดสิงห์บุรีอยุธยา
ชัยนาท และ สระบุรี ตามลำดับ และจังหวัดลพบุรีมีความหนาแน่นของประชากรน้อยที่สุดประมาณ
221.55 คนต่อตารางกิโลเมตร การเปลี่ยนแปลงของจำนวนประชากรของภาคกลางในช่วง พ.ศ.
29-2534 มีค่าเฉลี่ยเพิ่มขึ้นประมาณ 9.6 คนต่อจำนวนประชากร 1,000 คน

3.1.5 ทรัพยากรธรรมชาติ ภาคกลางเป็นแหล่งแร่ที่สำคัญแห่งหนึ่งของประเทศ มีแร่อยู่หลายชนิดในเขตจังหวัดสระบุรี ลพบุรี และชัยนาท แร่ที่ผลิตได้มากได้แก่ แร่เหล็ก หินปูน หินอ่อน หินดินดาน ดินขาว และไพโรฟิลไลต์ โดยมีแหล่งผลิตใหญ่อยู่ในเขตจังหวัดสระบุรี

ภาคกลางอยู่ในบริเวณที่ราบลุ่มตอนกลางของประเทศ มีเนื้อที่ต่อเนื่องกับภาคเหนือซึ่งเป็นภาคที่ล้อมรอบไปด้วยเทือกเขา อันเป็นแหล่งต้นน้ำลำธาร จึงทำให้มีแม่น้ำหลายสายไหลผ่านภาคกลางได้แก่ แม่น้ำเจ้าพระยา แม่น้ำน้อย แม่น้ำลพบุรี แม่น้ำป่าสัก และแม่น้ำท่าจีน นอกจากแหล่งน้ำดังกล่าวแล้ว ยังมีโครงการชลประทานและโครงการอ่างเก็บน้ำต่าง ๆ ที่เอื้ออำนวยประโยชน์ต่อการเกษตร เช่น เขื่อนชัยนาท โครงการชัยสูตร โครงการพระยาบรรลือ โครงการเจ้าเจ็ด-บางหน โครงการบรมธาตุ โครงการสามชุก โครงการมหาราช โครงการยางมีโครงการช่องแค โครงการท่าหลวง และโครงการนครหลวง เป็นต้น ซึ่งพื้นที่โครงการส่วนใหญ่จะอยู่ทางด้านตะวันตกของภาคในบริเวณสองฝั่งแม่น้ำท่าจีน แม่น้ำน้อย แม่น้ำเจ้าพระยา และแม่น้ำลพบุรี อย่างไรก็ตามแม้ว่าในภาคกลางจะมีพื้นที่ในเขตโครงการชลประทานอยู่มาก แต่ปริมาณของทรัพยากรแหล่งน้ำก็มีไม่เพียงพอต่อการบริการในทุกพื้นที่โครงการ

3.1.6 แหล่งท่องเที่ยว ภาคกลางเป็นดินแดนแห่งอารยธรรมที่สืบเนื่องมาแต่ยุคก่อนประวัติศาสตร์ เป็นความเจริญที่สืบทอดกันมาจนถึงสมัยกรุงศรีอยุธยาและรัตนโกสินทร์ นอกจากจะอุดมสมบูรณ์เป็นอู่ข้าวอู่น้ำแล้ว ยังมีทรัพยากรท่องเที่ยวมากมายนับตั้งแต่แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ และแหล่งท่องเที่ยวที่เป็นโบราณสถานและปราสาทราชวังทั้งดงาม ซึ่งส่วนใหญ่จะอยู่ในเขตจังหวัดพระนครศรีอยุธยาและลพบุรี แหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ สามารถเดินทางไป - กลับกรุงเทพมหานครได้เพียงวันเดียว ทั้งนี้เนื่องจากอยู่ห่างจากกรุงเทพมหานครประมาณ 70-200 กิโลเมตรเท่านั้น สถานที่ท่องเที่ยวประเภทประวัติศาสตร์และสถาปัตยกรรมที่น่าสนใจได้แก่ โบราณสถานต่าง ๆ และซากปรักหักพังของเมืองเก่าในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา เช่น วิหารพระมงคลบพิตร พระราชวังโบราณ บ้านขุนแผน วัดหน้าพระเมรุ เพนียดคล้องช้าง วัดใหญ่ชัยมงคล วัดพนัญเชิง พระราชวังจันทร์เกษม พระราชวังบางปะอิน และวัดพระศรีสรรเพชญ์ นอกจากนี้ที่พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติจังหวัดพระนครศรีอยุธยายังเป็นที่รวบรวมพระพุทธรูปที่มีอายุเก่าแก่หลายร้อยปีและศิลปวัตถุต่าง ๆ อีกมาก

ลพบุรีเป็นเมืองสำคัญมาแต่โบราณ ตกอยู่ภายใต้การปกครองของขอมเมื่อประมาณ พ.ศ. 1430 มีชื่อเรียกในสมัยนั้นว่า เมืองละโว้ จึงมีเทวสถานสำคัญหลายแห่งที่ถูกสร้างขึ้นในสมัยขอม เช่น ศาลพระกาฬ พระปรางค์สามยอดและพระปรางค์แขก พอถึงสมัยกรุงศรีอยุธยา ในสมัยสมเด็จพระนารายณ์มหาราช ได้สถาปนาเมืองลพบุรีเป็นเมืองหลวงสำรองจากกรุงศรีอยุธยา และทรงสร้างพระราชวังนารายณ์ราชนิเวศน์และบ้านรับรองแขกเมืองขึ้น ที่เรียกว่า บ้านหลวงรับราชทูตหรือบ้านวิชาเยนทร์ ด้วยฝีมืออันงดงามของสถาปนิกชาวฝรั่งเศส สถานที่อื่น ๆ ได้แก่ วัดพระศรีมหาธาตุ ซึ่งเต็มไปด้วยพระปรางค์และเจดีย์ที่สร้างขึ้นในสมัยอยุธยา อนุสาวรีย์สมเด็จพระนารายณ์มหาราช และพระที่นั่งต่าง ๆ ในบริเวณพระราชวังนารายณ์ราชนิเวศน์ เป็นต้น นอกจากนี้ภาคกลางยังมีปูชนียสถานและโบราณสถานที่สำคัญในจังหวัดอื่น ๆ อีกเช่น วัดธรรมมูลในจังหวัดชัยนาท ซึ่งเป็นที่ประดิษฐานของหลวงพ่อดุสิตและเป็นที่ประดิษฐานพระพุทธรูปศักดิ์สิทธิ์ที่มีคนเคารพนับถือมาก อนุสาวรีย์วีรชน พระนอนจักรสีห์ และวัดพิศุทอง หรือที่ชาวบ้านนิยมเรียกว่าวัดหลวงพ่อแพในจังหวัดสิงห์บุรี พระพุทธไสยาสน์วัดป่าโมกและวัดโพธิ์ทอง ในจังหวัดอ่างทอง พระพุทธบาทและพระพุทธฉาย ในจังหวัดสระบุรี

แหล่งท่องเที่ยวประเภทธรรมชาติและที่พักผ่อนหย่อนใจของภาคกลาง ส่วนใหญ่จะอยู่กระจุกกระจายไปทางด้านตะวันออกของภาค ในจังหวัดสระบุรีและลพบุรี ที่พักผ่อนหย่อนใจได้แก่สวนรุกขชาติมวกเหล็ก ส่วนพฤกษศาสตร์พุแคอุทยานแห่งชาติน้ำตกเขาสามหลั่น และอุทยานแห่งชาติน้ำตกเจ็ดสาวน้อย ในจังหวัดสระบุรี สวนรุกขชาติน้ำตกวังก้านเหลือง ในจังหวัดลพบุรี เขื่อนเจ้าพระยาและสวนนก ในจังหวัดชัยนาท นอกจากสถานที่ท่องเที่ยวดังกล่าวแล้ว ยังมีกิจกรรมที่มีชื่อเสียงทางการประดิษฐ์เครื่องจักรสานจากพวกตะกร้า กระจาด กระเป๋าถือ ฯลฯ ซึ่งนักท่องเที่ยวนิยมซื้อเป็นของที่ระลึก ที่อำเภอโพธิ์ จังหวัดอ่างทอง และที่อำเภอบางไทรจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ยังเป็นที่ตั้งของศูนย์ศิลปาชีพพิเศษบางไทร ซึ่งเป็นศูนย์ศิลปาชีพที่มุ่งฝึกอบรมอาชีพเกี่ยวกับงานศิลปหัตถกรรมต่าง ๆ ให้แก่เกษตรกร ได้แก่ การประดิษฐ์ผลิตภัณฑ์จากเส้นใย พืชการแกะสลัก การทำตุ๊กตา การประดิษฐ์ดอกไม้เทียม การทำเครื่องเรือน การทอผ้าผลิตภัณฑ์จากผ้าและการย้อมสี ซึ่งผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ ที่เสร็จแล้วจะส่งไปขายยังร้านจตุลดาทุกสาขา

3.1.7 การคมนาคมขนส่ง ภาคกลางเป็นภาคที่มีเส้นทางคมนาคมติดต่ออย่างทั่วถึง ทำให้ภาคกลางสามารถติดต่อกับพื้นที่ภายในภาคและระหว่างภาคได้โดยสะดวกทั้งทางบกและทางน้ำ

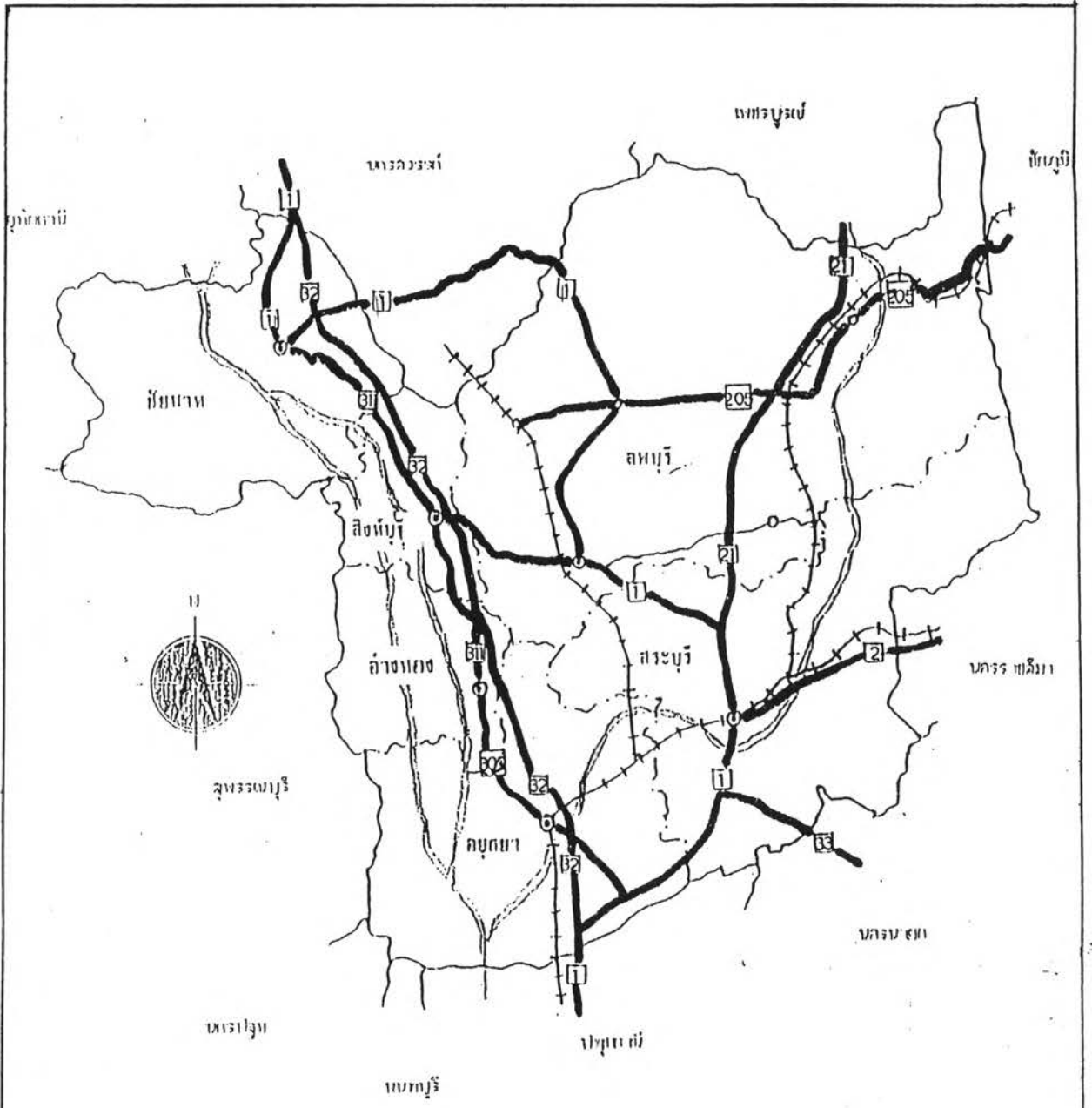
1. การคมนาคมทางรถยนต์ เส้นทางรถยนต์ที่ใช้กันมากได้แก่ ทางถนนซึ่งประกอบด้วยทางหลวงแผ่นดิน เชื่อมระหว่างจังหวัดภายในภาคและระหว่างภาค และทางหลวงจังหวัด เชื่อมระหว่างอำเภอต่าง ๆ ภายในจังหวัดเส้นทางที่มีบทบาทสำคัญในการใช้ติดต่อได้แก่ ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 1 และ 32 ใช้ติดต่อระหว่างภาคกลางกับภาคเหนือและภาคกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 21 ใช้ติดต่อระหว่างภาคกลางกับภาคเหนือทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 2 และ 205 ใช้ติดต่อระหว่างภาคกลางกับภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 33 ใช้ติดต่อระหว่างภาคกลางกับภาคตะวันออก

2. การคมนาคมทางรถไฟ สามารถติดต่อกับพื้นที่ภาคกลาง ภาคเหนือ และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยใช้เส้นทางรถไฟสายเหนือ สายภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ซึ่งผ่านเขตพระนครศรีอยุธยา สระบุรี และลพบุรี

3. การคมนาคมทางน้ำ สำหรับทางน้ำนั้น สามารถใช้เส้นทางน้ำติดต่อกับจังหวัดในภาคเหนือ และภาคกรุงเทพมหานครและปริมณฑล และภายในภาคโดยใช้แม่น้ำเจ้าพระยา แม่น้ำป่าสัก และแม่น้ำลพบุรี

3.1.8 โครงสร้างประชากร

ขนาดและจำนวนประชากร ภาคกลางมีประชากรทั้งสิ้น 2,254,306 คน ในปีพ.ศ.2534 จังหวัดที่มีประชากรมากที่สุด คือ จังหวัดลพบุรีมีจำนวน 753,610 คน คิดเป็นร้อยละ 26.4 ของภาค รองลงมาได้แก่จังหวัดอยุธยาจำนวน 691,075 คน คิดเป็นร้อยละ 24.2 และ จังหวัดสระบุรี มีจำนวน 539,998 คิดเป็นร้อยละ 18.9

แผนที่ 3.2
แสดง โครงข่ายการคมนาคมคมนาคมสาย
- (1) - ทางหลวงแผ่นดิน
..... ทางรถไฟ
~ ~ ~ ~ ~ ทางน้ำ

ความหนาแน่นของประชากร ภาคกลางมีความหนาแน่นของประชากรเท่ากับ 1741 คนต่อตารางกิโลเมตรจังหวัดที่มีความหนาแน่นสูงสุดของภาคคือ จังหวัดอ่างทอง เท่ากับ 365.10 คนต่อตารางกิโลเมตรรองลงมาได้แก่ จังหวัดสิงห์บุรี เท่ากับ 281.46 คนต่อตารางกิโลเมตร และจังหวัดอยุธยา เท่ากับ 270.31 คนต่อตารางกิโลเมตร จังหวัดลพบุรีเป็น จังหวัดที่มีความหนาแน่นของประชากรต่ำสุดเท่ากับ 121.55 คนต่อตารางกิโลเมตร

การเปลี่ยนแปลงของประชากร ระหว่างปี พ.ศ.2529 ถึง พ.ศ. 2534 ภาคกลางมีการเปลี่ยนแปลงประชากร ร้อยละ 2.96 ต่อปี จังหวัดที่มีการเปลี่ยนแปลงประชากรสูงสุดคือ จังหวัดสระบุรี ร้อยละ 1.43 ต่อปี

3.1.9 โครงสร้างทางเศรษฐกิจ เนื่องจากสภาพพื้นดินในภาคกลางมีความอุดมสมบูรณ์สูง ประชากรส่วนใหญ่จึงประกอบอาชีพเกษตรกรรม มีการทำนาและปลูกพืชไร่ชนิดต่าง ๆ พืชเศรษฐกิจที่สำคัญได้แก่ ข้าว ข้าวโพด ข้าวฟ่าง ถั่ว และฝ้าย โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การผลิตข้าว ข้าวฟ่าง และฝ้าย นับได้ว่าภาคกลางเป็นแหล่งผลิตที่สำคัญของประเทศ แหล่งผลิตข้าวหลักของภาคจะอยู่ในเขตจังหวัดลพบุรี พระนครศรีอยุธยา ชัยนาท และสระบุรี แหล่งผลิตข้าวฟ่าง และฝ้ายหลักของภาคจะอยู่ในเขตจังหวัดลพบุรีและสระบุรี ส่วนอาชีพอื่น ๆ ได้แก่ การเลี้ยงสัตว์ การประมง การค้าและบริการ และการประกอบอาชีพอุตสาหกรรม อุตสาหกรรมที่สำคัญซึ่งเป็นอุตสาหกรรมส่งออกของภาค ได้แก่ อุตสาหกรรมผลิตวัสดุเกี่ยวกับการก่อสร้าง เช่น ปูนซีเมนต์ กระเบื้อง หิน ทราาย อิฐ เป็นต้น อุตสาหกรรมสีข้าว อุตสาหกรรมกระดาษ อุตสาหกรรมผลิตอาหารสำเร็จรูป และอุตสาหกรรมปั้นด้าย โดยมีแหล่งอุตสาหกรรมที่สำคัญตั้งอยู่ในเขตจังหวัดสระบุรี และพระนครศรีอยุธยา

ภาคกลางเป็นภาคที่มีเศรษฐกิจค่อนข้างดีมีผลิตภัณฑ์รวมทั้งสิ้นมีมูลค่า 26,797.57 ล้านบาท จังหวัดที่มีผลิตภัณฑ์รวมมากที่สุด คือ จังหวัดสระบุรี มีมูลค่า 10,081.08 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 37.6 ของภาคกลาง รองลงมาได้แก่ จังหวัด อยุธยา มีมูลค่า 5,221.75 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 19.4 ของภาคกลางและจังหวัดลพบุรี มีมูลค่า 5,122.79 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ

ตารางที่ 3.1 แสดงจำนวนความหนาแน่น การเปลี่ยนแปลงประชากร ภาคกลาง ปีพ.ศ. 2529 และ พ.ศ. 2534

ภาคกลาง / จังหวัด	พื้นที่ ตารางกิโลเมตร	พ.ศ. 2529 ประชากร ความหนาแน่น		พ.ศ. 2534 ประชากร ความหนาแน่น (ร้อยละของภาค)		การเปลี่ยนแปลง ร้อยละต่อปี
ทั่วประเทศ	513,115.0	52,969,204	103.23	56,961,030	111.01	1.50
สระบุรี	3,576.5	503,787	140.86	539,998 (18.9)	150.98	1.43
ลพบุรี	6,199.7	719,652	116.08	753,610 (26.4)	121.55	0.94
สิงห์บุรี	822.5	218,880	266.27	231,361 (8.1)	281.46	1.14
ชัยนาท	2,469.7	343,254	138.98	357,712 (12.5)	144.84	0.89
อ่างทอง	768.4	273,861	356.40	280,550 (9.8)	365.10	0.48
อยุธยา	2,556.6	664,245	259.81	691,075 (24.2)	270.31	0.80
ภาคกลาง	16,393.4	2,723,679	166.1	2,854,306 (100.0)	174.1	0.96

ที่มา สำนักงานสถิติแห่งชาติ

ตารางที่ 3.2. แสดงลักษณะโครงสร้างทางเศรษฐกิจของจังหวัดในภาคกลาง (พ.ศ. 2532)

จังหวัด	ผลิตภัณฑ์รวม ทั้งจังหวัด		ลำดับขั้นการผลิต					
			ขั้นปฐมภูมิ		ขั้นทุติยภูมิ		ขั้นตติยภูมิ	
	มูลค่า (ล้านบาท)	%	มูลค่า (ล้านบาท)	%	มูลค่า (ล้านบาท)	%	มูลค่า (ล้านบาท)	%
ลพบุรี	5,122,749	100	29.1	30.4	362,701	12.4	28	57.2
สิงห์บุรี	1,737,471	100	434,763	25.0	419,377	24.2	883,331	50.8
อ่างทอง	1,915,170	100	439,879	22.9	478,618	25.9	996,673	52.1
สระบุรี	10,081,084	100	997,658	9.9	64.3	70.2	2,000,932	19.9
อยุธยา	5,221,757	100	983,635	18.8	1,936,498	37.1	2,301,624	44.1
ชัยนาท	2,719,348	100	924,307	34	455,783	16.8	1,339,258	49.2
ภาคกลาง	26,797,579	100	5,336,953	19.9	11,005,471	41.1	10,445,155	39.0

ที่มา ... กองบัญชีรายได้ประชาชาติ สภาพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

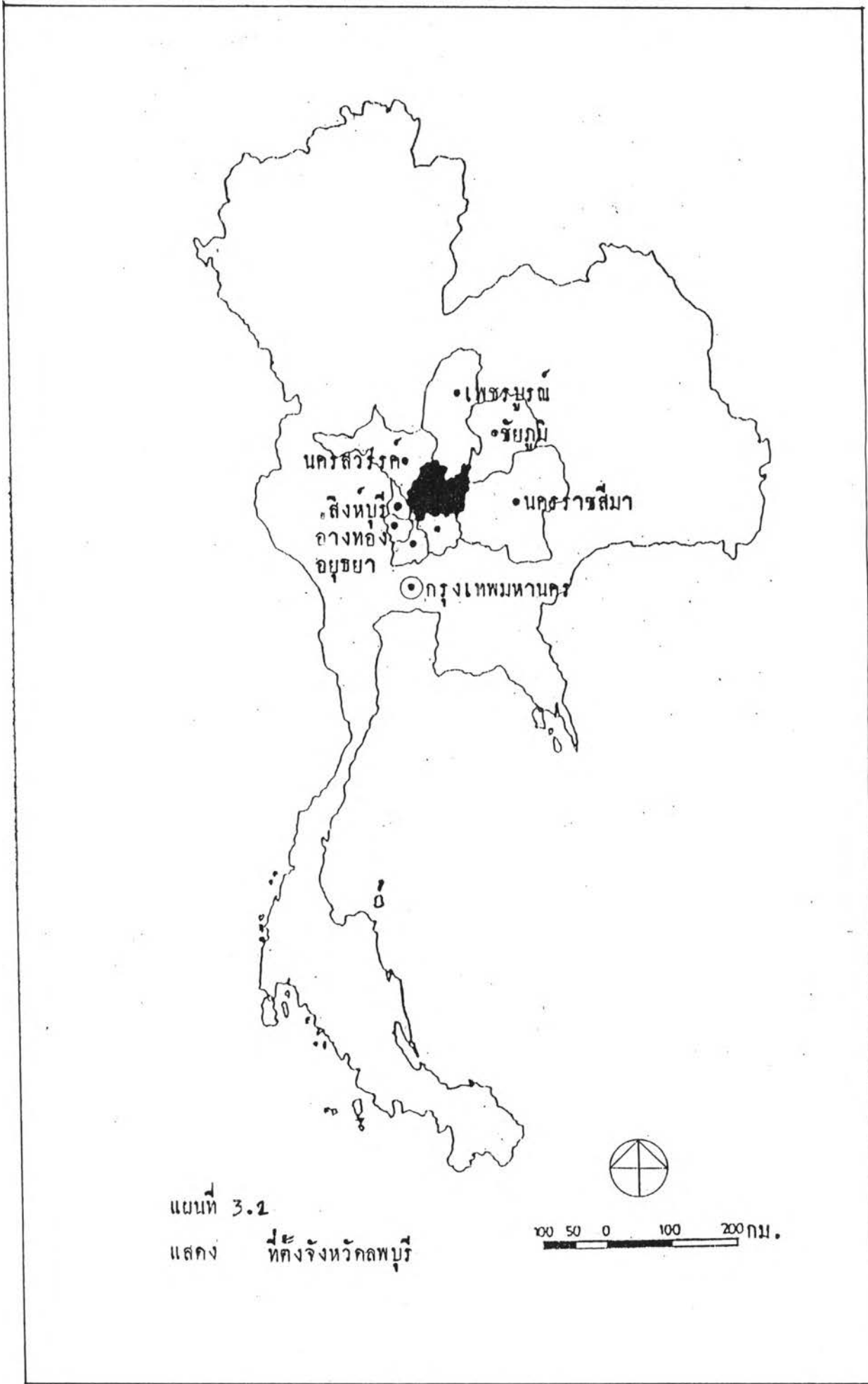
19.1 ของภาค ซึ่งผลิตภัณฑ์มวลรวมของภาคถ้าพิจารณาเป็นรายสาขาจะเห็นว่ามีส่วน สาขาเกษตรกรรมร้อยละ 199.9 สาขาอุตสาหกรรมร้อยละ 41.1 และสาขาการบริการร้อยละ 39.0 ในภาคกลางนั้นบทบาททางเกษตรกรรมเริ่มลดลง สาขาอุตสาหกรรมและการบริการเข้ามามีบทบาทสำคัญสูงสุด รายได้เฉลี่ยต่อคนของภาคกลางมีค่าเท่ากับ 9379 บาท

3.1.10 บทบาทของจังหวัดลพบุรีต่อภาคกลาง ลพบุรีเป็นจังหวัดที่อยู่บริเวณตอนบนสุดในภาคกลางของประเทศไทย ซึ่งเป็นภาคที่อุดมสมบูรณ์ที่สุด ลพบุรีมีพื้นที่ 6160.89 ตารางกิโลเมตร เป็นจังหวัดที่มีพื้นที่มากที่สุด ของภาคกลาง พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นพื้นที่ทางการเกษตรมีเนื้อที่ป่าไม้มากที่สุด มีมูลค่าผลิตภัณฑ์รวมในปี พ.ศ. 2532 จำนวน 5,122.74 ล้านบาท เป็นอันดับที่ 3 ของภาคกลาง เศรษฐกิจขึ้นอยู่กับการผลิตสาขาการค้าและการบริการซึ่งเป็นจังหวัดที่มีผลิตภัณฑ์ สาขาการค้าและบริการ และสาขาเกษตรกรรมสูงสุดในภาคกลาง (พิจารณาจากตารางจังหวัดลพบุรีมีจำนวนประชากรมากที่สุดในภาคกลางคิดเป็นร้อยละ 26.4 ของภาคและมีความหนาแน่น 121 คนต่อตารางกิโลเมตร ซึ่งจัดว่าน้อยที่สุดในภาคกลางและลพบุรีซึ่งมีจำนวนแหล่งท่องเที่ยวมากเป็นอันดับที่สองรองจากจังหวัดอยุธยา

3.2 สภาพทั่วไปของจังหวัดลพบุรี

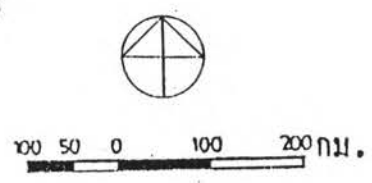
ลพบุรีเคยเป็นเมืองสำคัญเมืองหนึ่งในประวัติศาสตร์ ซึ่งมีอดีตนการสร้างบ้านแปลงเมืองมาอย่างต่อเนื่องและยาวนานนับหลายร้อยปี เคยมีบทบาทอันยิ่งใหญ่ทั้งในด้านการเมือง การปกครอง การทหารและศิลปวัฒนธรรม

ปัจจุบันลพบุรีคือจังหวัดหนึ่งของประเทศไทย ตั้งอยู่ตอนบนสุดของภาคกลาง อันประกอบไปด้วยจังหวัดลพบุรี ชัยนาท สิงห์บุรี สระบุรี อ่างทอง และพระนครศรีอยุธยา อยู่ห่างจากกรุงเทพมหานครไปทางทิศเหนือตามถนนพหลโยธินประมาณ 155 กิโลเมตร หรือตามทางรถไฟสายเหนือ ประมาณ 133 กิโลเมตร

แผนที่ 3.2

แสดง ทดงจังหวัดลพบุรี

นอกจากนี้ยังมีแหล่งน้ำใต้ดินและแหล่งน้ำชลประทาน อันได้แก่ เขื่อนฝายและคลองส่งน้ำชลประทานกระจายอยู่ทั่วไป

3) ทรัพยากรแร่ธาตุ

สินแร่ ในจังหวัดลพบุรีมีทรัพยากรแร่ธาตุ ที่ปรากฏในรูปของสินแร่ที่นับได้ว่าสำคัญได้แก่

(1) แร่เหล็ก ส่วนใหญ่เป็นแร่เหล็กแดง (HEMATITE) และมีแร่เหล็กแมกนีไตต์ (MAGNETITE) ปรากฏเพียงเล็กน้อยบนบริเวณเขาทับควาย ในอำเภอโคกสำโรง ปัจจุบันแหล่งแร่แห่งนี้ อยู่ในรูปของเหมืองเปิด เพราะชั้นแร่ที่ปรากฏที่ระดับผิวดิน

(2) ทองแดง พบที่บริเวณเขาพระบาทน้อย ตำบลเขาสามยอด อำเภอเมืองลพบุรี และบริเวณเขาวงพระจันทร์ อำเภอโคกสำโรง แต่มีปริมาณไม่มากนัก

(3) ทองคำ พบที่บริเวณตำบลบ่อทอง อำเภอโคกสำโรง และที่บ้านท่าจ้งโกในเขตตำบลหนองรี อำเภอชัยบาดาล

(4) โมงกูล หรือเขี้ยวหนุमान พบบริเวณบ้านโป่งหัวแหวนและบ้านห้วยดีเลิศในเขตอำเภอชัยบาดาล

(5) เพชรเขาพระราม เป็นแร่ควอร์ตซ์ (QUARTZ) ชนิดหนึ่งเหมือนโมงกูลและไม่มีสี แต่มีความสวยงามเหมือนเพชร พบที่บริเวณเขาพระราม อยู่ห่างจากตัวเมืองลพบุรีไปทางทิศเหนือประมาณ 10 กิโลเมตร

(6) ดินมาร์ล (MARL) หรือ "ดินสอพอง" เป็นดินที่เกิดจากการผุสลายตัวของหินปูนผสมผสานกับแร่ดินเหนียว ใช้เป็นวัตถุดิบในการผลิตปูนซีเมนต์ พบที่บริเวณบ้านหินสองก้อนตำบลชุมพร อำเภอเมืองลพบุรี

นอกจากนี้ ยังพบแหล่งหินปูนปรากฏตามภูเขาหินปูน ซึ่งกระจายอยู่ทั่วไปเกือบทุกอำเภอของจังหวัดลพบุรี นอกจากนี้ใช้ในการทำถนน และเป็นวัสดุก่อสร้างแล้ว ยังเป็นวัตถุดิบในการผลิตปูนขาว หรือดินขาว และในอุตสาหกรรมซีเมนต์

ทรัพยากรป่าไม้

จังหวัดลพบุรี มีเนื้อที่ป่าไม้ประมาณ 1,776.17 ตารางกิโลเมตร หรือร้อยละ ของพื้นที่ทั้งจังหวัด ป่าไม้ที่พบ ได้แก่ ป่าดิบแล้ง ป่าเบญจพรรณ และป่าแดง ขณะนี้ป่าไม้ที่สมบูรณ์มีเหลือพื้นที่ประมาณ 174.375 ไร่ หรือ 4.5% ของพื้นที่ทั้งจังหวัดปัจจุบันจึงเห็นได้ว่า พื้นที่ไม้คงเหลืออยู่ต่ำกว่าขีดจำกัด เนื่องจากการถูกทำลายด้วยการบุกรุกเพื่อทำการเกษตร ทำไม้แปรรูปเผาถ่านและทำฟืน ทั้งนี้ จังหวัดลพบุรีมีพื้นที่ป่าไม้สงวนแห่งชาติ 4 แห่ง โดยครอบคลุมพื้นที่ของอำเภอต่าง ๆ (ตารางข้อมูลป่าสงวนแห่งชาติ จังหวัดลพบุรี)

4) แหล่งท่องเที่ยว

แหล่งท่องเที่ยวเป็นทรัพยากรอีกประเภทหนึ่งที่จังหวัดลพบุรีมีอยู่มากมาย ทั้งแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ ประวัติศาสตร์ และศิลปวัฒนธรรม นับเป็นเสน่ห์ของจังหวัดนี้ที่มีโบราณสถานกระจุกตัวอยู่ในเขตเทศบาลเมืองลพบุรี เป็นประจักษ์พยานถึงประวัติศาสตร์ความเป็นมาอันยิ่งใหญ่ของลพบุรี และการซึมซับรับเอาวัฒนธรรมของต่างชาติเข้ามาประยุกต์ใช้ได้อย่างกลมกลืนกับศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้าน รวมไปถึงการนำเทคโนโลยีทันสมัยเข้ามาสอดคล้องประสานกับความเจริญรุ่งเรืองแห่งยุคสมัยได้เป็นอย่างดี สถานที่ท่องเที่ยวที่สำคัญ ได้แก่ พระปรางค์สามยอด ศาลพระกาฬปรางค์แยกบ้านหลวงรับราชทูต พระที่นั่งเย็น พระราชวังนารายณ์ราชนิเวศน์ วัดพระศรีรัตนมหาธาตุ เป็นต้น นอกจากนี้ยังมีประเพณี วัฒนธรรมของชาวไทยรามัญและไทยพวน หรือแม้แต่

3.2.1 สภาพทางภูมิศาสตร์

จังหวัดลพบุรีมีเนื้อที่ 6,199.753 ตารางกิโลเมตร หรือเท่ากับ 3,874,845.625 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 37.48 ของพื้นที่ภาคกลาง มีอาณาเขตติดต่อกับพื้นที่ใกล้เคียงดังต่อไปนี้

ทิศเหนือ	ติดต่อกับ	จังหวัดนครสวรรค์และเพชรบูรณ์
ทิศใต้	ติดต่อกับ	จังหวัดพระนครศรีอยุธยาและสระบุรี
ทิศตะวันออก	ติดต่อกับ	จังหวัดชัยภูมิและนครราชสีมา
ทิศตะวันตก	ติดต่อกับ	จังหวัดสิงห์บุรีและอ่างทอง

จะเห็นได้ว่าจังหวัดลพบุรี มีทำเลที่ตั้งติดต่อกับจังหวัดข้างเคียงถึง 8 จังหวัด เมื่อพิจารณาเป็นภาคและอนุภาคจะติดต่อกับภาคกลาง ภาคเหนือตอนล่าง และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

3.2.2 ลักษณะภูมิประเทศ

ลักษณะภูมิประเทศ มีสภาพที่ราบลุ่มสลับเนินเขาและภูเขา พื้นที่ส่วนใหญ่จะเป็นดินตะกอนเป็นพื้นที่ราบเรียบถึงลูกคลื่นลอนลาดเล็กน้อย และภูเขาในจังหวัดลพบุรีมีตั้งแต่เนินเขาเตี้ย ๆ จนถึงภูเขาที่ค่อนข้างสูง โดยมีความสูงจากระดับน้ำทะเล 700 - 750 เมตร ลักษณะสภาพภูมิประเทศ แบ่งออกได้ 2 ลักษณะดังนี้

- พื้นที่ประมาณ 70% ของพื้นที่ทั้งหมด (ประมาณ 4,816.67 ตร.กม.)

ด้านทิศ ตะวันออกของจังหวัดจะมีพื้นที่สลับที่เนินเขาและมีภูเขาหินปูนอยู่กระจัดกระจายทั่วพื้นที่

- พื้นที่ประมาณ 30% ของพื้นที่ทั้งหมด (ประมาณ 1,770 ตร.กม.) ด้านทิศตะวันตกของจังหวัด จะมีพื้นที่ราบลุ่มลักษณะเป็นพื้นที่ลูกคลื่น และจะค่อย ๆ ลงสู่พื้นที่ราบลุ่มลงมาทางใต้ลงสู่บริเวณดินดอนสามเหลี่ยมแม่น้ำเจ้าพระยา

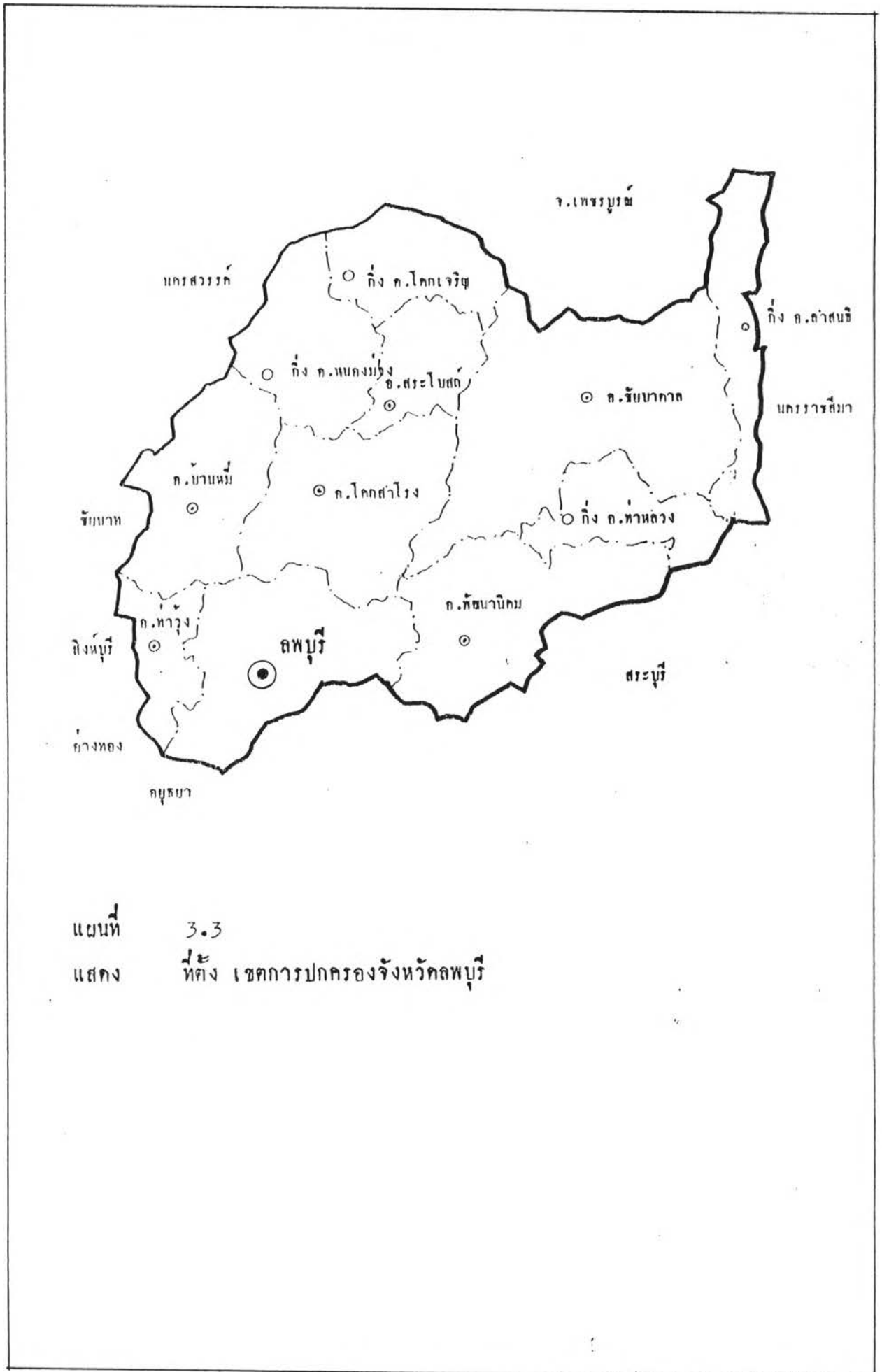
3.2.3 ภูมิอากาศ

ลักษณะภูมิอากาศมีลักษณะเป็นเมืองร้อนเฉพาะฤดู หรือร้อนชื้นแบบสะวันนาคือ อุณหภูมิสูงสุดตลอดปี มีฤดูแล้งเด่นชัด แต่เนื่องจากได้รับอิทธิพลจากกลุ่มมรสุมตะวันตกเฉียงใต้ทำให้ฝนตกตลอดฤดูเริ่มตั้งแต่เดือนพฤษภาคม มีฝนมากที่สุดประมาณ 169.7 มิลลิเมตร จะตกมากไปจนถึงเดือนตุลาคม โดยมีปริมาณน้ำฝนโดยเฉลี่ย 816.9 มิลลิเมตร หลังจากนั้นในเดือนพฤศจิกายนเริ่มมีอากาศแห้งแล้งชัดเจน และหนาวมากที่สุดในเดือนธันวาคมมีอุณหภูมิโดยเฉลี่ย 20.90 องศาเซลเซียส ต่อจากนั้นอากาศจะเริ่มมีอุณหภูมิสูงขึ้นและแห้งแล้งมากขึ้นจนกระทั่งเดือนเมษายนอุณหภูมิสูงสุด 37.36 องศาเซลเซียส

ทิศทางลมส่วนใหญ่จะพัดมาจากทิศใต้ ยกเว้นเดือนตุลาคมถึงเดือนมกราคม ที่มีลมมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือ ทำให้ลมพัดมาจากทิศตะวันออกเฉียงเหนือ และจากลักษณะพื้นที่ส่วนใหญ่ที่เป็นที่ราบมีภูเขาสูงอยู่ทางด้านทิศตะวันออกเฉียงเหนือ อาจทำให้ทิศทางลมเบี่ยงเบนไปบ้างความเร็วของลมสูงสุดในเดือนกุมภาพันธ์ 52 นีโอด โดยลมพัดมาจากด้านทิศตะวันออกเฉียงเหนือ

3.2.4 การปกครอง

แบ่งเขตการปกครองออกเป็น 8 อำเภอ 3 กิ่งอำเภอ ได้แก่ อำเภอเมือง อำเภอโคกสำโรง อำเภอชัยบาดาล อำเภอท่าม่วง อำเภอท่าหลวง อำเภอบ้านหมี่ อำเภอพัฒนานิคม อำเภอสระโบสถ์ กิ่งอำเภอโคกเจริญ กิ่งอำเภอลำสนธิ และกิ่งอำเภอหนองม่วง มีองค์การบริหารส่วนจังหวัดเทศบาลเมือง 2 แห่ง เทศบาลตำบล 1 แห่ง และสุขาภิบาลอีก 10 แห่ง

แผนที่ 3.3
แสดงที่ตั้ง เขตการปกครองจังหวัดลพบุรี

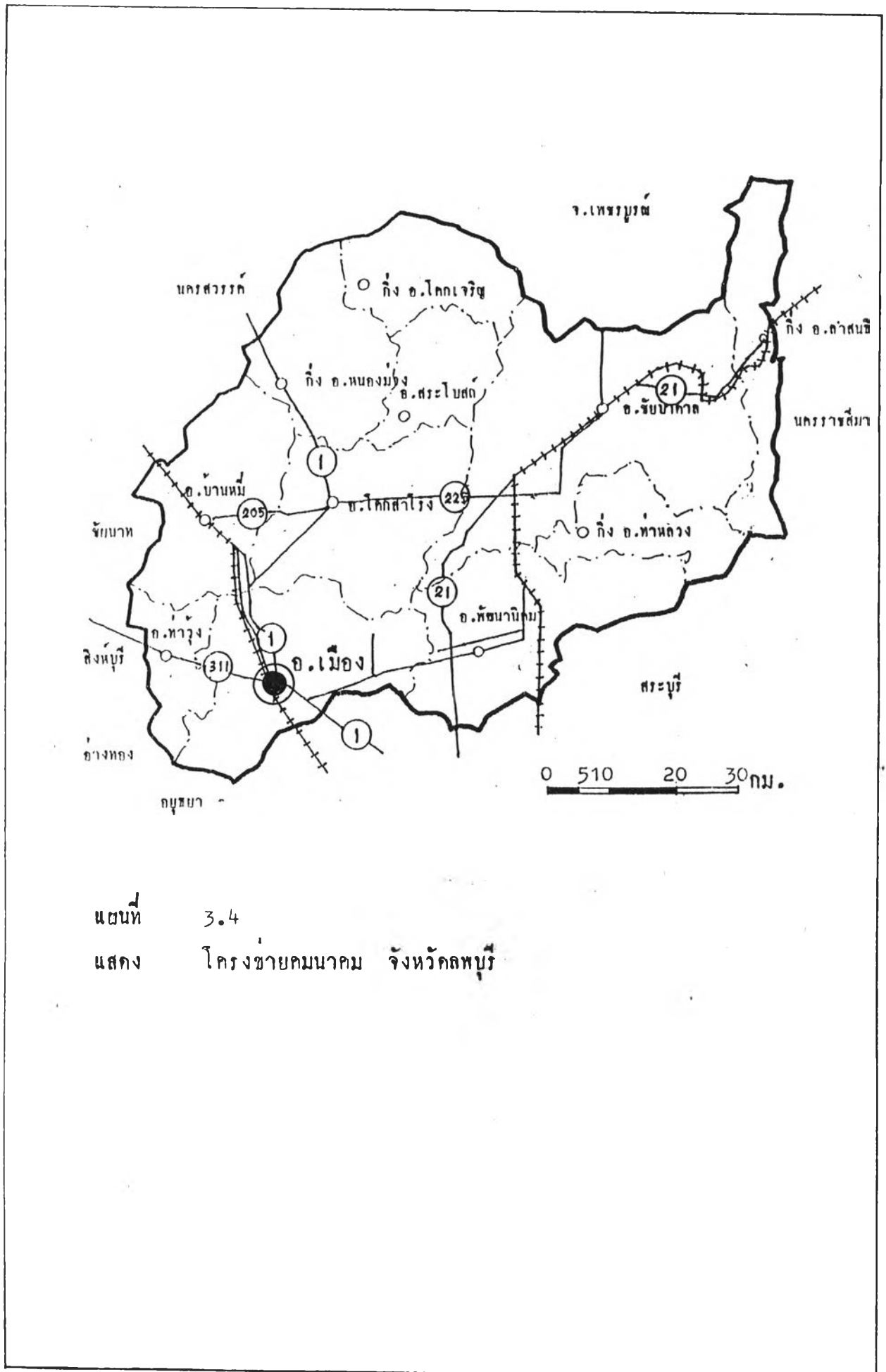
3.2.5 ทรัพยากรธรรมชาติ

ถึงแม้จะเป็นจังหวัดที่มีพื้นที่กว้างใหญ่ที่สุดของภาคกลาง มีพื้นที่เป็นภูเขาสลับที่ราบอยู่ทั่วทั้งจังหวัด แต่เมื่อพิจารณาทรัพยากรธรรมชาติของจังหวัดลพบุรี ในปัจจุบันนี้แล้วพบว่า ทรัพยากรธรรมชาติบางประเภทที่เคยมีอยู่สมบูรณ์ได้ถูกใช้ไปจนเกือบหมด ที่สำคัญที่สุดคือ ป่าไม้ จังหวัดลพบุรีมีพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติทั้งหมด 1,110,105.5 ไร่ จำนวน 4 แห่ง และมีเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าอีก 1 แห่ง คือ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าซับลังกา มีพื้นที่ 96,875 ไร่ รวมพื้นที่ที่เป็นป่าไม้ทั้งหมดถึงร้อยละ 28.65 ของพื้นที่จังหวัดอย่างไรก็ตามในสภาพความเป็นจริงแล้ว พื้นที่ป่าไม้เหล่านี้ได้ถูกทำลายจากการบุกรุกเพื่ออยู่อาศัย เพื่อทำไร่ และเพื่อความต้องการที่ดิน จนเหลือสภาพป่าไม้ที่สมบูรณ์ในอัตราต่ำมาก เกิดภาวะไม่สมดุลในธรรมชาติ เป็นปัญหาวิกฤตที่จะต้องได้รับการพิจารณาอนุรักษ์ป่าผืนสุดท้ายของลพบุรีโดยรีบด่วนต่อไป

1) ดิน ดินเป็นทรัพยากรธรรมชาติอีกประเภทหนึ่งที่มีความสำคัญไม่น้อย ในจังหวัดลพบุรีมีหน่วยดินถึง 15 หน่วย พื้นที่จังหวัดร้อยละ 25 เป็นพื้นที่ที่มีความเหมาะสมมากในการทำนาร้อยละ 43 มีความเหมาะสมมากในการทำไร่ ดินเป็นปัญหาสำคัญอีกปัญหาหนึ่งในการพัฒนาเกษตรกรรม ทั้งในด้านกรรมสิทธิ์และคุณภาพดิน

2) แหล่งน้ำ แหล่งน้ำก็เป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่สามารถขึ้นถึงความอุดมสมบูรณ์ของพื้นที่ และศักยภาพในการพัฒนาพื้นที่ได้ ลพบุรีมีแม่น้ำที่เปรียบเสมือนเส้นใยชีวิตอยู่หลายสาย ที่สำคัญที่สุดคือ แม่น้ำลพบุรี แม่น้ำป่าสัก แม่น้ำโพธิ์ชัย แม่น้ำบางขาม และลำสนธิ

แม่น้ำลพบุรี แม่น้ำบางขามและแม่น้ำโพธิ์ชัย จะไหลผ่านพื้นที่ด้านตะวันตกของจังหวัดในส่วนที่เป็นพื้นที่ราบลุ่มของอำเภอเมือง บ้านหมี่และท่าวัง แม่น้ำเหล่านี้เป็นแม่น้ำสายสั้น ๆ ไม่มีความสำคัญในเชิงเศรษฐกิจมากนัก ในขณะที่พื้นที่ด้านตะวันออกจะมีแม่น้ำป่าสักเป็นเสมือนเส้นเลือดใหญ่ของพื้นที่ เนื่องจากความลาดชันของพื้นที่และสภาพร่องน้ำ ทำให้ไม่สามารถใช้ประโยชน์จากแม่น้ำสายนี้ได้เต็มที่ ในทางตรงกันข้ามเมื่อถึงฤดูฝน น้ำจะไหลบ่ามากอาจก่อให้เกิดอุทกภัยในพื้นที่อำเภอชัยบาดาลและพัฒนานิคมขึ้นมาได้

แผนที่ 3.4

แสดง โครงข่ายคมนาคม จังหวัดลพบุรี

งานเทศกาลประจำปี ตลอดจนการริเริ่มของภาคเอกชนจัดงานเลี้ยงโต๊ะจีนเลี้ยงศาลพระกาฬ ที่นับเป็นจุดดึงดูดให้นักท่องเที่ยวทั้งไทยและต่างประเทศ แวะเวียนเข้าไปเยือนอยู่ไม่ขาด

3.2.6 การคมนาคมขนส่ง

จังหวัดลพบุรีมีทางหลวงแผ่นดิน 4 สาย ทางหลวงจังหวัด 34 สาย และทางหลวงท้องถิ่นอีก 11 สาย เส้นทางที่สำคัญในแนวเหนือใต้ คือ

- ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 1 หรือถนนพหลโยธินเป็นเส้นทางหลัก เชื่อมโยงชุมชนด้านตะวันตกของจังหวัด คือ เทศบาลเมืองลพบุรี เทศบาลตำบลโคกสำโรง และสุขาภิบาลหนองม่วง ออกสู่อำเภอตากฟ้า จังหวัดนครสวรรค์

- เส้นทางที่สองคือ ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 21 แยกจากทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 1 เชื่อมโยงชุมชนด้านตะวันออกของจังหวัด คือ สุขาภิบาลพัฒนานิคม สุขาภิบาลลานารายณ์และชุมชนลาสนธิ์

ในแนวตะวันออก-ตะวันตกมีทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 205 ผ่านใจกลางจังหวัดเชื่อมพื้นที่ด้านตะวันออก-ตะวันตก ผ่านเทศบาลเมืองบ้านหมี่ เทศบาลตำบลโคกสำโรง สุขาภิบาลชัยบาดาล และสุขาภิบาลลานารายณ์ เข้าสู่จังหวัดชัยภูมิ

ทางหลวงจังหวัดหมายเลข 311 แยกจากทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 1 ที่เทศบาลเมืองลพบุรี เชื่อมต่ออำเภอท่าม่วง เข้าสู่จังหวัดสิงห์บุรี

ทางหลวงจังหวัดหมายเลข 3196 เป็นเส้นทางตามแนวคลองชลประทานเชื่อมลพบุรีกับพระนครศรีอยุธยา

ด้านปริมาณการจราจรหนาแน่นมากในทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 1 ระหว่าง พุแค-เทศบาลเมืองลพบุรี รongลงมา ได้แก่ แยกทางหลวงหมายเลข 21-ลานารายณ์ และสาย เทศบาลเมืองลพบุรี กับสิงห์บุรี

สำหรับทางรถไฟในจังหวัดลพบุรีมี 2 เส้นทาง สามารถเดินทางติดต่อภาคเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือ สถานีรถไฟลพบุรีเป็นสถานีใหญ่ เป็นจุดแวะพักรับ-ส่งผู้โดยสาร ของขบวนรถไฟเกือบทุกขบวนในเส้นทางสายเหนือ บ้านหมี่เป็นอีกสถานีหนึ่งที่เคยมีบทบาทสำคัญ ปัจจุบันมีขบวนรถไฟรับส่งผู้โดยสารในเส้นทางกรุงเทพฯ-ลพบุรี-บ้านหมี่ หลายเที่ยวในเส้นทางสู่ชัยภูมิ ขอนแก่น หนองคาย มีสถานีลานารายณ์เป็นสถานีที่สำคัญสถานีหนึ่ง

3.2.7 การใช้ที่ดิน

การใช้ประโยชน์ที่ดินของจังหวัดลพบุรี จากการสำรวจของกรมพัฒนาที่ดิน เมื่อปีพ.ศ. 2529 มีการใช้ประโยชน์ที่ดินเป็นพื้นที่ถือครองเพื่อการเกษตรมากที่สุด ประมาณ 2,993,852 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 77.26 ของพื้นที่จังหวัด จาแนกเป็นพื้นที่ทำไร่ 1,882,805 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 62.89 ของพื้นที่เกษตรกรรม พืชไร่ที่ปลูกกันมาก ได้แก่ ข้าวโพด ข้าวฟ่าง และถั่วต่าง ๆ ปลูกในบริเวณที่ราบลูกคลื่นลอนลาดของอำเภอชัยบาดาล ท่าหลวง โคกสำโรง พัฒนานิคม กิ่งอำเภอโคกเจริญ และกิ่งอำเภอลำสนธิ

พื้นที่ทำนาประมาณ 1,059,045 ไร่ ในเขตที่ราบลุ่มแม่น้ำและที่ราบหุบเขาของอำเภอเมืองบ้านหมี่ ท่าวัง โคกสำโรง สระโบสถ์ และพัฒนานิคม นอกนั้นเป็นพื้นที่ป่าไม้ ทุ่งหญ้าแหล่งน้ำและชุมชนกระจายอยู่ทั่วไป

3.2.8 สาธารณูปโภค สาธารณูปการ

ด้านสาธารณูปโภค และสาธารณูปการนั้น ปัจจุบันกำลังได้รับการพัฒนา เพื่อ

ให้สามารถบริการด้านไฟฟ้า ประปาและโทรศัพท์ ครอบคลุมทั้งจังหวัด โดยเฉพาะระบบประปา จำเป็นต้องเร่งรัดดำเนินการให้ทั่วถึง

3.2.9 ประชากร

ประชากรในปี พ.ศ. 2534 จังหวัดลพบุรีมีประชากรรวม 753,610 คน กระจายตัวอยู่ตามอำเภอต่าง ๆ มากที่สุดที่อำเภอเมือง รองลงมาเป็นอำเภอโคกสำโรงและอำเภอชัยบาดาล นับเป็นจังหวัดที่มีจำนวนประชากรมากที่สุดในภาคกลางคิดเป็นร้อยละ 26.34 ของภาคความหนาแน่นของประชากรจังหวัดลพบุรี เฉลี่ย 121 คนต่อตารางกิโลเมตร อำเภอที่มีความหนาแน่นมากที่สุด คือ อำเภอเมือง 385 คนต่อตารางกิโลเมตร รองลงมาเป็นอำเภอท่าม่วง 209 คนต่อตารางกิโลเมตร ในจำนวนประชากรทั้งหมดจำแนกเป็นประชากรเมือง และประชากรชนบทมีสัดส่วนประชากรเมืองต่อประชาชนชนบทเป็น 14:81 ในระหว่าง ปี พ.ศ. 2530 - 2534 มีอัตราการเปลี่ยนแปลงประชากรเฉลี่ยร้อยละ 0.94 ต่อปี ซึ่งต่ำกว่าอัตราเพิ่มประชากรที่กำหนดไว้ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 6 คือ กำหนดอัตราการเพิ่มประชากรทั้งประเทศเป็นร้อยละ 1.3 ต่อปี

3.2.10 โครงสร้างทางเศรษฐกิจ

เมื่อพิจารณาโครงสร้างทางเศรษฐกิจของจังหวัดลพบุรี ในปี พ.ศ. 2532 มีผลิตภัณฑ์มวลรวม 5,122.75 ล้านบาท ตามราคาคงที่ปี พ.ศ. 2515 คิดเป็นร้อยละ 19.11 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมภาคกลาง ซึ่งจัดอยู่ในลำดับที่ 3 รองจากสระบุรีและพระนครศรีอยุธยาประชากรมีรายได้เฉลี่ยต่อคนต่อปี ประมาณ 6,797 บาท ต่ำกว่ารายได้เฉลี่ยของประชากรภาคกลางคือ 9,379 บาท ตามราคาคงที่ปีพ.ศ. 2515

โดยมีโครงสร้างการผลิตที่สำคัญ คือ การผลิตสาขาเกษตรกรรม มีมูลค่าการผลิต 1,556.71 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 29.1 ของผลิตภัณฑ์มวลรวม พืชเศรษฐกิจที่สำคัญ คือ ข้าวข้าวโพด ข้าวฟ่าง ฝ้าย อ้อย และถั่วเขียว สาขาการผลิตที่มีความสำคัญ รองลงมา คือ การ

ตารางที่ 3.3 ประชากร รายอำเภอ จังหวัดลพบุรี ปี 2529, 2534

อำเภอ	พ.ศ.2529		พ.ศ.2534		หมายเหตุ ร้อยละ ต่อ ตร.กม
	จำนวนประชากร	ความหนาแน่น	ประชากร	ความหนาแน่น	
1. อำเภอเมืองลพบุรี	207,696	367.20	217,724	384.93	565.613
2. อำเภอพัฒนานิคม	51,473	99.56	53,815	104.09	517.000
3. อำเภอโคกสำโรง	127,583	129.86	72,016*	73.30	982.456
4. อำเภอชัยบาดาล	104,484	83.39	86,892*	69.35	1,253.000
5. อำเภอท่าวุ้ง	49,671	204.55	50,715	208.85	242.829
6. อำเภอบ้านหมี่	78,650	134.28	80,698	137.78	585.697
7. อำเภอห้วยหลวง	21,964	40.76	24,323	45.14	538.835
8. อำเภอสระโบสถ์	23,421	76.89	24,445	80.25	304.605
					6,199.678
กิ่งอำเภอโคกเจริญ	-	-	24,564	77.45	317.140
กิ่งอำเภอสนธิ	-	-	24,159	54.05	447.000
กิ่งอำเภอหนองม่วง	-	-	39,143	87.86	445.503
*จำนวนรวมนอกเขตเทศบาล	664,942	89.74	698,494	94.27	7,409.321
เทศบาลตำบลโคกสำโรง	9,487	6,324.67	9,225	615.00	1.500
เทศบาลเมืองบ้านหมี่	5,776	8,620.89	6,153	9,183.58	0.670
เทศบาลเมืองลพบุรี	39,447	5,758.69	39,738	5,801.17	6.850
*จำนวนรวมในเขตเทศบาล	54,710	6,065.4	55,116	6,110.42	9.02
รวมประชากร	719,652	116.08	753,610	121.56	6,199.7

ที่มาของข้อมูล กองทะเบียน กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย

ตารางที่ 3.4 เปรียบเทียบมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมของจังหวัดลพบุรี และภาคกลาง ปีพ.ศ. 2532
(ในราคาคงที่ พ.ศ. 2515)

สาขาการผลิต	จ.ลพบุรี		ภาคกลาง		ร้อยละของภาค
	มูลค่า (ล้านบาท)	ร้อยละ	มูลค่า (ล้านบาท)	ร้อยละ	
เกษตรกรรม	1,556,711	30.4	5,336,953	20.7	29.2
กสิกรรม	1,173,959	22.9	3,937,437	15.2	29.8
ปศุสัตว์	130,754	2.6	644,801	2.5	20.2
ประมง	16,808	0.4	108,883	0.4	15.4
ป่าไม้	0	0	1,946	0	0
บริการทางการเกษตร	115,813	2.3	235,395	0.9	49.2
แปรรูปทางการเกษตร	119,377	2.3	408,491	1.6	29.2
อุตสาหกรรม	632,701	12.3	10,072,633	39.1	6.2
เหมืองแร่ย่อยหิน	108,303	2.1	3,299,772	12.8	3.2
อุตสาหกรรม	219,980	4.3	4,767,746	18.5	4.4
การก่อสร้าง	166,882	3.2	644,979	2.6	25.9
ไฟฟ้า-ประปา	137,536	2.7	1,360,136	5.3	10.1
การค้าและบริการ	2,933,337	57.3	10,388,026	40.2	28.2
การคมนาคมขนส่ง	265,125	5.2	1,197,976	4.6	22.1
การค้าปลีก-ส่ง	1,220,557	23.8	3,684,046	14.3	33.1
ธนาคารประกันภัย	131,690	2.6	631,006	2.5	20.9
ที่อยู่อาศัย	277,643	5.4	1,066,368	4.1	26.0
การบริหารราชการ	575,845	11.3	1,501,883	5.8	38.3
บริการ	462,477	9.0	2,306,747	8.9	20.1
ผลิตภัณฑ์มวลรวม	5,122,749	100	25,797,612	100	19.8

ที่มา .. กองบัญชีรายได้ประชาชาติ .. สภาพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

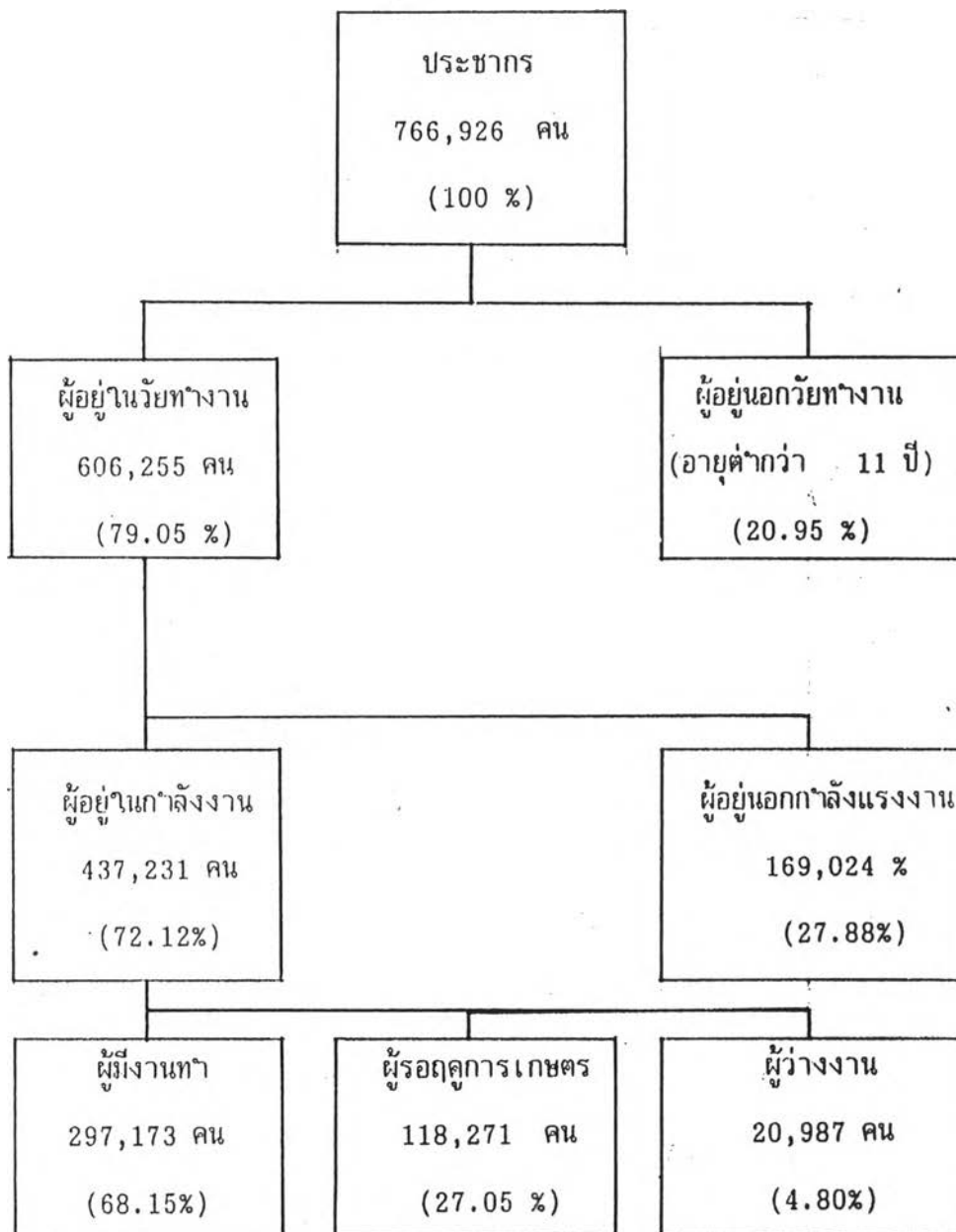
ตารางที่ 5 แสดงมูลค่าและการเปลี่ยนแปลงของผลิตภัณฑ์รวม จว.ลพบุรี ปี 2527 - 2532
(ตามราคาคงที่ พ.ศ. 2515)

ฝ่ายการผลิต	พ.ศ. 2527		พ.ศ. 2532		การเปลี่ยนแปลง		
	มูลค่า	ร้อยละ	มูลค่า	ร้อยละ	มูลค่า	ร้อยละ	ร้อยละ/ปี
เกษตรกรรม	1,175,431	34.49	1,556,711	30.39	81,280	5.50	1.10
- อุตสาหกรรม	1,110,404	25.95	1,173,959	22.92	63,555	5.72	1.14
- ปศุสัตว์	124,193	2.90	130,754	2.55	6,561	5.28	1.05
- ประมง	16,111	0.39	16,808	0.33	694	0.43	0.08
- ป่าไม้	502	0.01	0	0	-508	502	100.40
- บริการทางเกษตร	124,942	2.92	115,813	2.26	9,129	-7.30	-0.01
- แปรรูปทางการเกษตร	99,276	2.32	119,377	2.33	20,101	20.24	4.04
อุตสาหกรรม	558,270	13.05	632,701	12.35	74,431	13.33	2.66
- เครื่องเรือน	86,742	2.03	108,303	2.11	21,561	24.85	4.97
- อุตสาหกรรม	162,344	3.80	219,980	4.29	57,636	35.50	7.10
- การก่อสร้าง	234,413	5.47	166,882	3.26	-67,531	-28.80	-5.76
- ไฟฟ้า ประปา	74,771	1.75	137,536	2.69	62,765	83.94	16.78
การค้าและบริการ	2,243,746	52.45	2,933,337	57.56	68,591	30.73	6.14
- การคมนาคมขนส่ง	214,814	5.20	265,125	5.18	50,311	23.42	4.68
- การค้าปลีก-ส่ง	836,376	19.55	1,220,557	23.83	384,181	45.93	9.18
- ธนาคารประกันภัย	75,140	1.76	131,690	2.57	56,550	75.25	15.05
- หอสมุด-อาศรม	237,753	5.56	277,643	5.41	39,690	16.67	3.33
- การบริหารราชการ	512,969	11.99	575,845	11.24	62,876	12.25	2.45
- การบริการ	366,494	8.57	462,477	9.03	95,983	26.18	5.23
ผลิตภัณฑ์รวม	4,277,447	100	5,122,749	100	845,302	19.76	3.95

ที่มา: กองงานวิจัยรายได้ประชาชาติ สถาบันพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

โครงสร้างประชากรและการจ้างงานในจังหวัดลพบุรี ปี 2533

(ข้อมูลประชากรถึง 31 ธันวาคม 2534)

ที่มา : สำนักงานแรงงานจังหวัดลพบุรี

บริหารราชการและการป้องกันประเทศ มีมูลค่า 575.84 ล้านบาท นับว่าสูงที่สุดในภาคกลาง ที่เป็นเช่นนี้เนื่องลพบุรี เป็นจังหวัดที่ตั้งของส่วนราชการต่าง ๆ โดยเฉพาะเป็นศูนย์กลางการบริหารราชการทหารที่สำคัญ สาขาการบริการมีมูลค่า 462.47 ล้านบาท ในขณะที่สาขาอุตสาหกรรมมีมูลค่า 219.98 ล้านบาท ส่วนใหญ่เป็นอุตสาหกรรมขนาดเล็ก เช่น โรงสีข้าว ไซโล และผลิตภัณฑ์อาหารสัตว์

การขยายตัวของผลิตภัณฑ์มวลรวมระหว่าง ปี พ.ศ. 2527-2532 มีอัตราการขยายตัวประมาณร้อยละ 3.95 ต่อปี สาขาที่มีการขยายตัวสูงสุด คือ การค้าปลีกและค้าส่ง สาขาการก่อสร้าง จากปี พ.ศ.2527 มูลค่า 80 ล้านบาท เพิ่มขึ้นเป็น 384.1 ล้านบาท ในปี พ.ศ. 2532 สาขาที่มีการขยายตัวรองลงมาคือสาขาอุตสาหกรรม

จังหวัดมีการพัฒนาเศรษฐกิจอย่างค่อยเป็นค่อยไป ทั้งนี้เนื่องจากศูนย์กลางความเจริญของภาคกลางอยู่ที่จังหวัดสระบุรี และประชากรของลพบุรี ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพด้านเกษตรกรรม

3.2.11 การบริการทางสังคม

มีสิ่งหนึ่งที่จะควรจะได้พิจารณาถึง ก็คือ การให้บริการสังคมของจังหวัดลพบุรี โดยเฉพาะในด้านการศึกษาและสาธารณสุข ด้านการศึกษาของจังหวัดลพบุรีมีบริการการศึกษาทุกระดับ ตั้งแต่ระดับก่อนประถมศึกษา มัธยมศึกษา อาชีวศึกษา และอุดมศึกษา มีสถานศึกษาทั้งของรัฐและเอกชน โดยศูนย์กลางการศึกษาจะอยู่ที่อำเภอเมือง ไม่กระจายออกไปตามอำเภอต่าง ๆ ซึ่งหากมองในภาพรวมแล้ว จังหวัดลพบุรียังมีบริการการศึกษาไม่เพียงพอ โดยเฉพาะในระดับอาชีวศึกษาและมัธยมศึกษาตอนปลาย

ด้านสาธารณสุขมีบริการสาธารณสุขอย่างทั่วถึง และเป็นระบบเครือข่ายทั่วทั้งจังหวัด โดยดำเนินการตามโครงการพัฒนาระบบบริการสาธารณสุขส่วนภูมิภาค หรือ พ.บ.ส.

และนโยบายเร่งรัดของรัฐบาลที่มุ่งเน้นการจัดการสาธารณสุขมูลฐานแก่ประชาชนในระดับหมู่บ้าน โดยอาศัยผู้ถือข่าวสาธารณสุขและอาสาสมัครประจำหมู่บ้าน เป็นกลไกสำคัญในการดำเนินการ

จังหวัดลพบุรีมีศูนย์กลางการให้บริการด้านสาธารณสุข แบ่งเป็นสองเครือข่าย เครือข่ายที่ 1 มีโรงพยาบาลทั่วไป ลพบุรีเป็นแม่ข่ายรับผิดชอบโรงพยาบาลชุมชนท่าวัง ชัยบาดาล พิษณุธานีคม และท่าหลวง เครือข่ายที่ 2 รับผิดชอบโรงพยาบาลชุมชนโคกสำโรง สระโบสถ์และโรงพยาบาลสาขาโคกเจริญ โดยมีโรงพยาบาลบ้านหมี่เป็นแม่ข่าย

ในระดับตำบลมีสถานีอนามัยกระจายอยู่ทั่วทุกตำบล นอกจากนี้ในปี พ.ศ. 2533กระทรวงสาธารณสุขได้จัดตั้งศูนย์บริการรักษาโรคมะเร็งส่วนภูมิภาคขึ้นที่จังหวัดลพบุรี ทำให้จังหวัดลพบุรีเป็นจังหวัดที่มีความสำคัญในการให้บริการด้านสาธารณสุขทั้งในจังหวัดลพบุรี และจังหวัดใกล้เคียง

3.2.12 ศักยภาพและบทบาทของจังหวัดลพบุรี

คงได้ทราบแล้วว่าลพบุรีเป็นจังหวัดที่มีพื้นที่กว้างขวางที่สุด และมีประชากรมากที่สุดใภาคกลาง ความโดดเด่นดังกล่าวนี้จะส่งผลให้จังหวัดลพบุรี มีบทบาทต่อภาคกลางบ้างไม่มากก็น้อย

ตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติได้กำหนดให้ลพบุรี เป็นศูนย์กลางความเจริญของภาคกลางและให้ลพบุรี เป็นศูนย์กลางรองในการบริการของภาคกลาง ทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางให้บริการแก่ประชาชนภายในจังหวัด

จังหวัดลพบุรีมีส่วนโครงสร้างทางเศรษฐกิจที่สำคัญของภาค เช่น การผลิตสาขาเกษตรกรรมมีมูลค่าสูงที่สุดของภาคกลาง คิดเป็นร้อยละ 29.1 ของภาค นอกจากนี้ยังมีสาขาการผลิตอื่นที่มีความสำคัญเป็นอันดับ 1 ของภาคอีกคือ การค้าและบริการคิดเป็นร้อยละ 28

นอกจากนี้ลพบุรียังเป็นจังหวัดที่มีแหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์มากมาย ร่องมาจากจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

เมื่อพิจารณาในภาพรวมจากการศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลจังหวัดลพบุรีมาตั้งแต่ต้นทำให้ทราบว่า จังหวัดลพบุรีมีศักยภาพในการพัฒนา ดังนี้

1. ลพบุรี เป็นจังหวัดที่ตั้งอยู่ไม่ไกลจากกรุงเทพมหานคร มีการคมนาคมขนส่งสะดวกทั้งทางถนนและรถไฟ นับเป็นข้อได้เปรียบในการเชื่อมโยงและรองรับความเจริญที่กระจายจากส่วนกลาง
2. ลพบุรีเป็นจังหวัดที่เก่าแก่ มีประวัติศาสตร์ความเป็นมาอันยาวนาน เต็มไปด้วยโบราณสถาน นับเป็นจังหวัดที่มีศักยภาพในการพัฒนาด้านการท่องเที่ยว เป็นศูนย์กลางการบริการท่องเที่ยวของภาค
3. ลพบุรีเป็นจังหวัดที่มีแรงงานจำนวนมาก สามารถสนับสนุนการประกอบอุตสาหกรรมในพื้นที่ของจังหวัดได้

3.2.13 ปัญหาและข้อจำกัดในการพัฒนาจังหวัดลพบุรี

1. ในปัจจุบันจังหวัดลพบุรี มิได้เป็นประตูผ่านไปสู่ภาคเหนือเหมือนดังแต่ก่อน จึงลดความสำคัญในด้านการคมนาคมขนส่งลงไปมาก
2. เนื่องจากจังหวัดลพบุรีเป็นที่ตั้งของส่วนราชการทหารจำนวนมาก กองพื้นที่ใช้ประโยชน์กิจการทหารจึงเป็นจำนวนมาก โดยเฉพาะในเขตอำเภอเมือง อำเภอโคกสำโรง และอำเภอพัฒนานิคม ทำให้การพัฒนากิจการทางเศรษฐกิจมีข้อจำกัด